

Yrkande
2020-04-17

Ärende 2.1.13

Yrkande – Revidering av ägardirektiv för Göteborg Energi AB

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Följande ändringar görs i Kapitel 2 – Specifikt för Göteborg Energi AB:

- 1) § 4 Bolaget ska samverka i och stödja det strategiska utvecklingsarbete som staden bedriver. Bolaget ska **utvärdera och inhandla de bästa systemen** inom energiförsörjning. Bolaget ska på sikt avveckla miljöbelastande energikällor och genom framsynthet aktivt delta i processen för ett **koldioxidfritt** Göteborgssamhälle
- 2) § 6 Bolaget ska erbjuda produkter och tjänster som är konkurrenskraftiga både vad gäller kvalitet och pris. **Bolaget ska inte utveckla nya energisystem.** För att underlätta prioritering av olika projekt bör samhällsekonomi och miljönytta kunna värderas gentemot ekonomiska konsekvenser
- 3) § 8 Bolaget ska **utvärdera och inhandla** miljöanpassad energiproduktion och energidistribution och i övrigt verka för en minskad miljöpåverkan
- 4) § 9 Bolaget har ett ansvar i att underlätta för kunderna/kommunmedlemmarna vad gäller minskad energiförbrukning. **Bolaget ska stimulera, underlätta och köpa privatpersoners egenproducerade el. Främst från privatbostäders solpaneler**
- 5) I övrigt godkänna det reviderade ägardirektivet.

Yrkandet

SD arbetar systematiskt och analytiskt med miljö- och energifrågor. Vi förstår skillnaden mellan begreppen förnybara energikällor och koldioxidfria energikällor. Vi vet att Göteborgs stads bolag Göteborgs Energi och Renova tillsammans ligger på topp 10 när det gäller koldioxidutsläpp i Sverige¹. Tillsammans släpper dessa två Göteborgs företag ut 0,44 miljoner ton kolekvivalenter per år.

SD anser att när man jobbar med frågan om koldioxidutsläpp måste man börja med de största källorna först. Vidare kan man bara jobba utifrån de områden där staden äger frågorna. SD vill fasa ut samtliga kraftvärmeverk i Göteborg och införa koldioxidfri energiproduktion. Att bygga kraftvärmeverk som eldas med biomassa eller biogas löser inga problem med koldioxidutsläpp, däremot cementerar det fast problemet med koldioxidutsläpp för kanske 50 år framåt i tiden.

---

¹ Ny teknik 7 Nov 2019 sid 6-7

SD anser att kärnkraft har stor potential som ersättare för dagens fjärrvärmeproduktion som ger stora koldioxidutsläpp, (förbränning av fossila bränslen, avfall eller biobränslen).

Efter katastrofen med GoBiGas vill SD att Göteborgs Energi upphör med all utveckling av ny energiteknik. Istället ska bolaget **utvärdera och inhandla de bästa systemen** inom energiförsörjning. Vilka system som köps upp beror på hur marknadspriset på el utvecklas. Priser på solceller och värmepumpar har även en stor betydelse. En annan fråga som behöver utvärderas är hur man kommer att lösa energilagringsproblematiken. Den fjärde generationens kärnreaktorer har stor potential, men vi vet inte än när och om dessa kommer att byggas.

Göteborgs Energi står inför stora utmaningar när man ska omvärdera en suboptimerad fjärrvärme som är beroende av energikällor som ger enorma koldioxidutsläpp.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-25

Diarienummer 0688/20

Handläggare

Jakob Jendeby

Telefon: 031-368 00 07

E-post: jakob.jendeby@stadshuset.goteborg.se

Revidering av ägardirektiv för Göteborg Energi AB

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Ägardirektiv för Göteborg Energi AB fastställs.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har genom Budget 2020 gett Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) två generella uppdrag som rör ägardirektiven för bolagen inom koncernen:

- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument i stället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv, med prioritering på de bolag som i nuläget har positiva ekonomiska resultat, med avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå.

Utöver detta har kommunfullmäktige beslutade 2019-09-12 § 41 att ge Stadshus i uppdrag att revidera bolagens ägardirektiv enligt mallen för gemensamma och likalydande ägardirektiv.

Stadshus uppfattar att fullmäktiges revideringsuppdrag inte innebär att bolagens ägardirektiv i övrigt väsentligen ska förändras.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB har inte justerats med avseende på kommunalt ändamål. Ekonomiska avkastningskrav för koncernens verksamhetsdelar motsvarande branschnorm samt för koncernen som helhet har inarbetats i förslaget till ägardirektiv och dessa motsvarar avkastningskrav som redan idag är långsiktig vägledande för ekonomistyrningen inom koncernen Göteborg Energi. Mot denna bakgrund har Stadshus inte funnit några särskilda aspekter på fråga utifrån denna dimension. Stadsledningskontoret har inte gjort någon annan bedömning.

Bedömning ur ekologisk- och social dimension

Stadshus har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner. Se ovan angående bedömning ur ekonomisk dimension.

Bilaga

Göteborgs Stadshus AB:s handlingar 2020-03-23 § 45

Ärendet

I september 2019 fick Stadshus i uppdrag av kommunfullmäktige att anpassa ägardirektiv till den nya strukturen (KF 2019-09-12 § 41).

I kommunfullmäktiges Budget 2020 fick Stadshus i uppdrag att ta fram förslag till ägardirektiv för dotterbolagen. Föreliggande ärende avser förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB.

Beskrivning av ärendet

Förslaget är framtaget i nära samarbete mellan stadsledningskontoret och Stadshus. Underlaget från Stadshus består av tre delar; beslutsunderlag, förslag till ägardirektiv samt en tabell som redovisar vad som ändrats. Med bakgrund i att stadsledningskontoret och Stadshus gjort en gemensam beredning av ärendet så utgör underlaget från Stadshus beslutsunderlag även för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Stadsledningskontorets bedömning

Kommunfullmäktige har gett Stadshus i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument ersätts med en generell skrivning i enlighet med fullmäktiges budget samt att ägardirektiven ska revideras i enlighet med mallen för gemensamma och likalydande ägardirektiv. Vidare ska Stadshus ta fram avkastningskrav för bolagen som minst motsvarar branschnivå.

Stadsledningskontoret bedömer att Stadshus har omhändertagit uppdragen från fullmäktige som rör revidering av ägardirektivet för Göteborg Energi AB och att ägardirektivet kan fastställas.

Magnús Sigfússon

Eva Hessman

Direktör Stadsutveckling

Stadsdirektör

Revidering av ägardirektiv för Göteborg Energi AB

§ 45, dnr 0012/20

Beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB godkänns.
2. Ärendet hemställs till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för vidare hantering.

Tidigare behandling

Bordlagt 2020-02-25

Handlingar

Beslutsunderlag J, dnr 0012/20

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Göteborg Energi AB

Dag för justering

2020-03-27

Vid protokollet

Johan Hörnberg

Sekreterare

Axel Josefson

Ordförande

Karin Pleijel

Justerande

Beslutsunderlag J

Styrelsen 2020-02-25

Diarienummer: 0012/20

Handläggare Mats Boogh

Telefon: 031-3685455

E-post: mats.boogh@gshab.goteborg.se

Revidering av ägardirektiv för Göteborg Energi AB

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB godkänns.
2. Ärendet hemställs till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för vidare hantering.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har genom Budget 2020 gett Stadshus AB två generella uppdrag som rör ägardirektiven för bolagen inom koncernen:

- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument i stället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv, med prioritering på de bolag som i nuläget har positiva ekonomiska resultat, med avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå.

Dessutom fick Stadshus AB, i samband med kommunfullmäktiges beslut 2019-09-12 om gemensamma och likalydande kapitel i ägardirektiven för Stadshus AB och stadens bolag, i uppdrag att revidera övriga bolags ägardirektiv enligt av kommunfullmäktige beslutad mall.

Förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB har anpassats till kommunfullmäktiges beslut om gemensam mall för ägardirektiv med gemensamma och likalydande kapitel för stadens bolag samt att ekonomiska avkastningskrav motsvarande bedömd branschnorm inarbetats för koncernens verksamhetsdelar samt för koncernen Göteborg Energi som helhet. Samtliga verksamheter med ett undantag, kylverksamheten, bedöms i dagsläget uppfylla ekonomiska avkastningskrav motsvarande branschnorm. På lång sikt föreslås avkastningskrav för kyla motsvara krav som ställs på fjärrvärmeverksamheten.

I förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB har i övrigt inga revideringar föreslagits rörande det kommunala ändamålet eller bolagets/koncernens uppdrag.

Stadshus AB bedömer att förslaget till ägardirektiv för Göteborg Energi AB har utvecklats i enlighet med ovan nämnda uppdrag från kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB har inte justerats med avseende på kommunalt ändamål eller uppdrag. Ekonomiska avkastningskrav för koncernens verksamhetsdelar motsvarande branschnorm samt för koncernen som helhet har inarbetats i förslaget till ägardirektiv och dessa motsvarar avkastningskrav som redan idag är långsiktig vägledande för ekonomistyrningen inom koncernen Göteborg Energi. Mot denna bakgrund har Stadshus AB inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadshus AB har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Se ovan angående bedömning ur ekonomisk dimension.

Bedömning ur social dimension

Stadshus AB har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Se ovan angående bedömning ur ekonomisk dimension.

Bilagor

1. Förslag till ägardirektiv Göteborg Energi AB
2. Tabell med förändringar i ägardirektiv Göteborg Energi AB

Ärendet

I september 2019 fick Stadshus AB i uppdrag av kommunfullmäktige att anpassa ägardirektiv till den nya strukturen (KF 2019-09-12 § 32). I kommunfullmäktiges Budget 2020 fick Stadshus i uppdrag att ta fram förslag till ägardirektiv för dotterbolagen. Föreliggande ärende avser förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB.

Ägardirektivet har tagits fram i samverkan mellan Stadshus AB, stadsledningskontoret och Göteborg Energi AB.

Beskrivning av ärendet

Uppdrag i budget 2020

Kommunfullmäktige har genom Budget 2020 gett Stadshus AB två generella uppdrag som rör ägardirektiven för bolagen inom koncernen:

- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument i stället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.
- Göteborgs Stadshus AB får i uppdrag att revidera samtliga ägardirektiv, med prioritering på de bolag som i nuläget har positiva ekonomiska resultat, med avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå.

Stadshus uppfattar att fullmäktiges revideringsuppdrag i budget 2020 inte innebär att bolagens ägardirektiv i övrigt väsentligen ska förändras.

Stadens struktur för ägardirektiv

Kommunfullmäktige har beslutat om en gemensam och likalydande mall för ägardirektiv.¹ De nya ägardirektiven har gemensamma inledande bestämmelser i kap. 1 och gemensamma generella bestämmelser i kap. 3. Dessa gemensamma bestämmelser får inte ändras utan fullmäktiges godkännande. Kap 2 innehåller bolagsspecifika direktiv.

Uppdraget till Stadshus AB utgår från att ägardirektiven följer den nya gemensamma strukturen och mallen.

Generella utgångspunkter i arbete

Arbetet med revidering av ägardirektiven har utgått från några generella utgångspunkter:

Riktlinje för ägarstyrning

Kommunfullmäktige fastställde 2019-09-12 ”Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning”. Av riktlinjen framgår dels hur ägaren utövar sin styrning av stadens bolag, dels roll- och ansvarsfördelning. Staden är direktägare av Stadshus AB som i sin tur äger dotterbolag, de interna respektive direktunderställda bolagen samt stadens del i de regionala bolagen.

De verksamhetsdrivande bolagen har ett bolagsspecifikt ägardirektiv som är beslutat av kommunfullmäktige och som definierar ägarens krav och förväntningar på bolaget.

Enligt riktlinjen utarbetar Stadshus AB förslag till ägardirektiv och förändringar för de direktunderställda bolagen i samverkan med berört bolag och kommunstyrelsen (genom stadsledningskontoret). Vidare yttrar sig Stadshus över förslag till ägardirektiv för dotterdotterbolag innan kommunfullmäktige fastställer dessa. Det är moderbolagen som

---

¹ KF 2019-09-12 § 32, Ägardirektiv för Göteborgs Stadshus AB - översyn och ny struktur

enligt roll- och ansvarsfördelningen i riktlinjen i sin tur utarbetar förslag till ägardirektiv för deras helägda dotterbolag.

Avkastningskrav

I kommunfullmäktiges budget för 2020 anges att *”Samtliga ägardirektiv ska ha tydligt fastställda avkastningskrav på minst samma nivå som genomsnittlig branschnorm”*.

Göteborgs Stad äger ett antal bolag där avkastningskrav är relevant som en av flera styrkomponenter. Staden äger också bolag där avkastningskrav, mot bakgrund av bolagens verksamhet eller finansiering, inte bedöms vara relevanta. Se avsnitt om effektivitetskrav nedan.

Avkastningsmått syftar till att synliggöra de olika verksamheter som bygger upp respektive kluster/koncern och ge möjlighet till styrning och till utvärdering av hur olika verksamheter utvecklas och bedrivs i jämförelse med konkurrenter och konkurrerande alternativ. Avkastningskraven ska också, där inte speciallagstiftning eller andra omständigheter begränsar, tillförsäkra ägaren direktavkastning genom förutsägbara utdelningar med hänsyn tagen till framtida kapitalbehov och finansiella ställning i bolaget, koncern, Stadshuskoncernen och Kommunkoncernen.

Klustrens affärslogik och organisation behöver vara vägledande för vilken organisatorisk nivå och på vilket sätt avkastningskrav definieras. För kluster och enskilda verksamheter fastställs avkastningskrav med utgångspunkt i de mått som respektive bransch etablerat beroende på verksamhetens karaktär och som fokuserar verksamhetens räntabilitet på investerat kapital, rörelsemarginal eller annat avkastningsmått som bedöms lämpligt till att beskriva verksamhetens prestation ekonomiskt.

Bolagen använder som en del av sin riskmodell indikatorer som exempelvis soliditet och skuldsättningsgrad för att följa sina balansräkningsrisker. Bolagen har fastställt miniminivåer som inte ska underskridas. Val av indikatorer och miniminivåer är anpassade till respektive verksamhet. Stadshus AB har i förekommande fall angett bolagets miniminivåer i ägardirektiven.

Ägardirektiven ska följa kommunfullmäktiges beslut att avkastningskraven ska fastställas till *”minst samma nivå som genomsnittlig branschnorm.”* Olika verksamheters förutsättningar och restriktioner kopplat till att uppnå ekonomiska avkastningskrav kan synliggöras i uppföljning och ges möjlighet att diskuteras i ägardialoger. Uppdrag i ägardirektiv tillsammans med andra riktade uppdrag från kommunfullmäktige kan innebära att avvikelser från avkastningskrav över tid är motiverade.

Stadshus AB avser att återkomma med en process och arbetssätt under våren 2020 som ska beskriva hur den löpande uppföljningen och utvärderingen av måluppfyllelsen ska organiseras. Denna process ska bland annat inordnas i processen för framtagande av förutsättningar för budget i de politiska partierna och i ägardialogsprocessen.

I förslag till ägardirektiv för moderbolag och direktrapporterande bolag tar Stadshus AB i samverkan med respektive bolag fram avkastningskrav.

För dotterbolag i kluster behöver en samverkan ske med Stadshus AB innan moderbolag lämnar förslag till ägardirektiv för dotterbolag.

Effektiviseringskrav

Göteborgs Stad har ett antal bolag som av olika skäl i princip ska gå mot ett nollresultat eller mot ett resultat som skapar utrymme för utveckling och (re)investeringar. Det är således inte möjligt eller lämpligt att tillämpa gängse avkastningskrav på dessa bolag utan istället söka olika mått på produktivitet och effektivitet samt jämförelser med liknande verksamheter.

Det är fem olika typer av bolag där gängse avkastningskrav inte är relevanta.

1. Verksamheter med fokus på att leverera effektiva tjänster för interna kunder.
2. Verksamheter med särskilda uppdrag, särskild finansiering eller direkttilldelade uppdrag
3. Verksamheter inom evenemang och kultur med stor offentlig finansiering
4. Utvecklingsbolag med en stor del offentlig finansiering.
5. Exploaterings- och byggherrebolag.

I förslag till ägardirektiv för moderbolag och direktrapporterande bolag som inte kan åsättas avkastningskrav tar Stadshus AB i samverkan med berörda bolag fram produktivitets- och effektivitetskrav.

För dotterbolag i underkoncern som inte kan åsättas avkastningskrav lämnar Göteborgs Stadshus AB förslag på inriktning för produktivitets- och effektivitetskrav i beslutsunderlaget till ägardirektivsärendet för respektive moderbolag.

Styrelsesammansättning

Kommunfullmäktige utser, på förslag av valberedningen, som huvudsaklig ordning partipolitiskt förtroendevalda ledamöter och ersättare. För vissa styrelser utses ledamöter och ersättare utan partipolitisk beteckning. Riktlinjen för ägarstyrning, som verktyg för att stärka och tydliggöra *den politiska styrningen* av bolagen, fordrar särskild uppmärksamhet i relation till tjänstemannastyrelser så att intentioner vad gäller kommunfullmäktiges ägarstyrning tas omhand.

I några kluster och koncerner utser kommunfullmäktige ledamöter och suppleanter i personunion mellan moder- och dotterbolag. Vid förekomst av personunion mellan moder- och dotterbolag försvåras eller förhindras tillämpningen av regelverket på vissa punkter, exempelvis avseende genomförande av ägardialoger.

Nedan beskrivning av bolagsspecifika ändringar av ägardirektiv inleds med en beskrivning av förhållanden och förutsättningar för ägarstyrning i aktuellt kluster och beskrivning av styrelsesammansättning exkluderar eventuellt förekommande fastighetsägande bolag utan egentlig verksamhet.

Bolagen har att beakta Riktlinjer för ägarstyrning som anger hur nominering av ledamöter utan partipolitisk beteckning ska hanteras.

Tidshorisont

Ägardirektiven är utformade utifrån ett långsiktigt perspektiv med beaktande av bolagens förutsättningar och karaktär, vilket innebär olika tidshorisont för olika bolag.

Med hänsyn till att avkastningskrav och effektiviseringskrav inarbetas i ägardirektiv samt starkt internt och externt förändringstryck bedömer Stadshus emellertid att revidering av

ägardirektiven sker minst vart tredje-fjärde år.

Ägardirektiv för Göteborg Energi AB

Allmänt om ägarstyrning inom Koncernen Göteborg Energi

Moderbolaget Göteborg Energi AB:s styrelse bemannas av förtroendevalda. Dotterbolagens styrelser bemannas av tjänstemän som har sin anställning i moderbolaget Göteborg Energi AB. Kommunfullmäktige utser, efter förslag från Göteborg Energi via valberedningen, de personer som ska bemanna styrelser i dotterbolagen.

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat om specifika ägardirektiv för såväl moderbolag som dotterbolag i koncernen.

Energikoncernens verksamheter styrs och följs upp bland annat med utgångspunkt i ett systemperspektiv, det vill säga med utgångspunkt i att energiverksamheterna hänger samman med varandra. Ändras det i ett system kan det få konsekvenser i ett annat. Inte minst gäller detta flera av koncernens energianläggningar som producerar både el och fjärrvärme vilket innebär att förändringar i fjärrvärmeproduktionen också har en direkt påverkan på elproduktionen och vice versa.

Koncernen har i styrning och uppföljning att beakta ellagens och naturgaslagens regler för unbundling (åtskillnad). Med dessa regler följer att Göteborg Energikoncernens monopolverksamhet till sin organisation och sitt beslutsfattande ska hållas åtskild från den konkurrensutta verksamheten. Den juridiska och funktionella åtskillnaden måste särskilt beaktas i relationen mellan moderbolaget och Göteborg Energi Nät AB och Göteborg Energi Gasnät AB.

Ur ett ägarstyrningsperspektiv tar moderbolaget Göteborg Energi AB, mot bakgrund av behovet att samordna de olika verksamheterna, ett större ansvar för dotterbolagens verksamhetsbeslut och styrning av dotterbolagen än vad roll- och ansvarsfördelningen i Göteborgs Stads riktlinjer beskriver.

Dotterbolagen förväntas generellt i enlighet Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning ta ett "självständigt" ansvar för verksamheten med utgångspunkt i bolagsordning, ägardirektiv för bolaget, kommunfullmäktiges budget samt övriga styrande dokument. Dotterbolagen i koncernen Göteborg Energi är i högre grad än i flera andra kluster i Stadhuskoncernen underordnade moderbolagets styrning bland annat i syftet att hålla samman och optimera det totala energisystemet.

Ägardialoger genomförs årligen inom energikoncernen och då genom att tjänstemän möter tjänstemän. Ägardialoger i energikoncernen fyller främst en funktion i den operativa styrningen från moderbolaget.

Förslag ägardirektiv Göteborg Energi AB

Nu gällande ägardirektiv för Göteborg Energi AB beslutades av kommunfullmäktige 2019-10-17 i samband med revidering av Göteborg Energi Gothnet AB:s ägardirektiv. Vid detta tillfälle kompletterades det kommunala ändamålet med text om klimatmässig

hållbarhet. Vid detta tillfälle kompletterades också det kommunala ändamålet för Göteborg Energi AB med text om bredbandsverksamheten.

Det kommunala ändamålet fastställdes till ”Staden vill genom sitt ägande av Göteborg Energi AB kunna integrera och utveckla energi- och bredbandsverksamheten i stadsutvecklingen samt medverka i utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle. Vidare är också syftet att säkerställa miljö- och klimatmässigt hållbar, leveranssäker och prisvärd energi och infrastruktur för kommunikation för stadens medborgare och företag.”

Ovanstående beskrivning av kommunalt ändamål samt övriga texter som preciserar uppdraget för bolaget är oförändrade i föreliggande förslag till revidering och utgör i sin helhet kapitel 2 i enlighet med beslutad struktur för ägardirektiv. Se bilaga 2 med tabell över förändringar i förslag till ägardirektiv, kapitel 2 – specifikt Göteborg Energi AB, jämfört med nuvarande ägardirektiv.

I föreliggande förslag till ägardirektiv har text om ekonomiska avkastningskrav utvecklats samt att avkastningskrav motsvarande branschnorm inarbetats. Branschnormer för koncernens verksamheter har angivits baserat på Göteborg Energi AB:s underlag för omvärldsbevakning vilka uppdateras årligen.

I moderbolagets ägardirektiv har avkastningskrav för såväl moderbolagets verksamheter, (fjärrvärme och kyla) som dotterbolagens verksamheter (elnät, gasnät, elhandel och stadsfiber) angivits. Detta som ett led i att koncernen hålls ihop och av moderbolaget och koncernmässigt styrs mot angivna ekonomiska avkastningskrav för räntabilitet på totalt kapital och soliditet. De nivåer och intervall som angivits för ekonomiska avkastningskrav för den samlade koncernen bedöms motsvara branschnorm för liknande energibolag/koncerner.

Samtliga verksamheter med ett undantag, kyla, redovisar i dagsläget räntabilitet på totalt kapital motsvarande angivna intervall för ekonomiska avkastningskrav. För verksamhetsområdet kyla är räntabilitet på totalt kapital i dagsläget negativ vilket också varit fallet historiskt. Den långsiktiga ambitionen för verksamhetsområdet bör vara att uppnå en räntabilitet på totalt kapital motsvarande fjärrvärme i intervallet 8 - 10 %. Denna nivå bedöms dock inte kunna uppnås på kortare tidshorisont än ca 10 - 15 år och på ca 5 års sikt bedömer Göteborg Energi AB det som realistiskt att redovisa ett positivt resultat från verksamheten och att sträva mot att uppnå en räntabilitet på totalt kapital på ca 3 - 5 %. De närmaste åren planeras kylverksamheten att byggas ut kraftigt som en del i stadsutvecklingen.

Bolagets bedömning

Stadshus AB bedömer att förslaget till ägardirektiv för Göteborg Energi AB har utvecklats i enlighet med uppdrag från kommunfullmäktiges budget 2020 rörande uppdrag att revidera ägardirektiv så att skrivning om mål- och inriktningsdokument istället ersätts med generell skrivning i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Stadshus AB bedömer dessutom att uppdraget från kommunfullmäktiges budget 2020 rörande revidering av ägardirektiv med avseende på ekonomiska avkastningskrav som minst motsvarar branschnivå är uppfyllt genom förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB.

Genom föreliggande förslag till ägardirektiv för Göteborg Energi AB bedöms kommunfullmäktiges uppdrag från 2019-09-12 att revidera övriga bolags ägardirektiv enligt av kommunfullmäktige beslutad mall genomfört med avseende på Göteborg Energi AB.

Eva Hessman

VD, Göteborgs Stadshus AB

Ägardirektiv Göteborg Energi AB

Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning utgör tillsammans med bolagsordning och detta ägardirektiv underlaget för kommunfullmäktiges styrning av bolaget. Genom ägardirektivet anger kommunfullmäktige ändamålet och den långsiktiga viljeriktningen för bolagets verksamhet samt krav och förväntan på bolaget. Direktivet syftar till att skapa förutsättningar för ett effektivt styrelsearbete, en aktiv ägarstyrning och uppsikt över bolaget.

Ägardirektivet är uppdelat i tre kapitel. **Kapitel 1 och 3** är generella och likalydande för alla av Göteborgs Stad helägda bolag. Av **kapitel 2** framgår direktiv som gäller specifikt för Bolaget. För delägda bolag gäller villkoren enligt Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning.

Kapitel 1 – Inledande bestämmelser

Innehållet i detta kapitel beskriver förutsättningarna för kommunfullmäktiges samlade styrning av Bolaget.

- § 1 Syftet med stadens ägande av bolag är att dessa, tillsammans med stadens övriga verksamheter, ska skapa nytta för staden, dess boende, besökare och verksamheter samt medverka i utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle. Hela staden-nytta och helhetssyn ska genomsyra bolagets verksamhet. Till detta hör att aktivt följa och agera på förändring och utveckling kopplat till uppdraget, i syfte att förbättra verksamhet och arbetsformer.
- § 2 Kommunfullmäktiges samlade styrning av stadens bolag handlar ytterst om att medverka till att kommunfullmäktiges beslut genomförs. Kommunfullmäktiges budget är det överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads bolag som ska genomföras av Bolaget. Implementeringen av kommunfullmäktiges strategiska målsättningar ska följa vedertagna metoder för strategisk planering, genomförande och uppföljning.
- § 3 Stadens bolag ska bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle genom att i sin verksamhet bedriva ett aktivt hållbarhetsarbete. En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.
- § 4 Bolaget ska utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot alla former av diskriminering. Det ska vara föredöme i jämställdhets- och mångfaldsarbetet, arbeta aktivt för en inkluderande kultur samt ha god affärsetik och ett aktivt anti-korruptionsarbete. För Göteborgs Stad som ägare är det av särskild vikt att Bolaget arbetar för en sund och säker arbetsmiljö, respekt för mänskliga rättigheter samt goda och anständiga arbetsvillkor.

Kommunens medlemmar ska behandlas lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Oavsett förutsättningar, bakgrund och var i kommunen man bor, ska människor bli värdigt bemötta och få en god och likvärdig service.

- § 5 Bolaget har ansvar för att samråda med och aktivt söka samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser när de egna besluten och det egna agerandet påverkar andra eller när det är nödvändigt för att uppnå helhetssyn i genomförandet av kommunfullmäktiges mål och riktlinjer.
- § 6 Formellt utövar kommunfullmäktige ägarstyrning genom att utse styrelse och lekmannarevisorer samt genom att fastställa bolagsordning och ägardirektiv för det enskilda bolaget.
- § 7 Göteborgs Stadshus AB har kommunfullmäktiges uppdrag att ansvara för den praktiska ägarstyrningen av Göteborgs Stads bolag med utgångspunkt i sitt ägardirektiv, bolagens ägardirektiv, kommunfullmäktiges budget och andra styrande dokument samt beslut fattade av kommunstyrelsen på delegation av kommunfullmäktige.
- § 8 Roll- och ansvarsfördelning mellan de olika nivåerna i Göteborgs Stads bolagsstruktur framgår av Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning.

Kapitel 2 – Specifikt för Göteborg Energi AB

Innehållet i detta kapitel beskriver ändamålet med Bolagets verksamhet och kommunfullmäktiges uppdrag till Bolaget.

Det kommunala ändamålet

- § 1 Staden vill genom sitt ägande av Göteborg Energi AB kunna integrera och utveckla energi- och bredbandsverksamheten i stadsutvecklingen samt medverka i utvecklingen av ett hållbart göteborgssamhälle.
- § 2 Vidare är också syftet att säkerställa miljö- och klimatmässigt hållbar, leveranssäker och prisvärd energi och infrastruktur för kommunikation för stadens medborgare och företag.

Bolagets uppdrag

- § 3 Bolaget ska bedriva produktion, distribution och handel inom energiområdet samt tillhandahålla infrastruktur för kommunikation.
- § 4 Bolaget ska samverka i och stödja det strategiska utvecklingsarbete som staden bedriver. Bolaget ska utforska samt utveckla nya områden inom energiförsörjning. Bolaget ska på sikt avveckla miljöbelastande energikällor och genom framsynthet aktivt delta i processen för ett fossilt oberoende Göteborgssamhälle.
- § 5 Bolaget ska i samverkan med stadens förvaltningar och bolag verka för en större energieffektivitet i bebyggelse och energitillförselsystemet.
- § 6 Bolaget ska erbjuda produkter och tjänster som är konkurrenskraftiga både vad gäller kvalitet och pris. I de fall bolaget utforskar och utvecklar ännu inte kommersiellt beprövade lösningar är det nödvändigt att bolaget använder transparenta värderingsmetoder för bedömning av sådana projekt. För att underlätta prioritering av olika projekt bör samhällsekonomi och miljönytta

kunna värderas gentemot ekonomiska konsekvenser.

- § 7 Bolaget ska i huvudsak bedriva sin verksamhet inom Göteborgs stad. För att bolaget ska kunna säkerställa sitt uppdrag från kommunfullmäktige enligt detta ägardirektiv kan bolaget, i de fall speciallagstiftning tillåter, bedriva verksamhet utanför kommungränsen. Då verksamhet bedrivs utanför kommungränsen är det extra viktigt att bolaget prövar och motiverar verksamheten utifrån stadens mål och nyttan för kommunmedlemmarna.
- § 8 Bolaget ska utveckla miljöanpassad energiproduktion och energidistribution och i övrigt verka för en minskad miljöpåverkan.
- § 9 Bolaget har ett ansvar i att underlätta för kunderna/kommunmedlemmarna vad gäller minskad energiförbrukning.
- § 10 Bolaget ska samverka med akademien och näringsliv samt andra aktörer i syfte att skapa förutsättningar för en önskvärd utveckling för bolaget och Göteborgs stad.

Ekonomi och effektivitet

- § 11 Bolaget ska säkerställa en stabil ekonomisk utveckling och skapa ett ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt och hållbart agerande till nytta för Göteborgs stad, dess boende, besökare och näringsliv. Bolaget ska fastställa lämpliga finansiella nyckeltal för bolaget/koncernen totalt och för de olika verksamhetsdelarna så att verksamhetens utveckling kan följas och värderas.
- § 12 Ägaren har som långsiktigt finansiellt/ekonomiskt krav på koncernen Göteborg Energi att verksamhetens delar ger en avkastning som står i paritet med andra jämförbara verksamheter. För koncernen Göteborg Energis verksamheter innebär detta följande:

Verksamhet (moderbolag)	Inriktning, som genomsnitt över en 5-årsperiod, branschnorm baserat på bokförda värden
Fjärrvärme (Räntabilitet totalt kapital)	8 – 10 %
Kyla (Räntabilitet totalt kapital)	8 – 10 %
Verksamhet (dotterbolag)	Inriktning, som genomsnitt över en 5-årsperiod, branschnorm baserat på bokförda värden
Elnät (Räntabilitet totalt kapital)	9 – 12 %
Gasnät (Räntabilitet totalt kapital)	8 – 10 %
Elhandel (Nettomarginal)	≥ 2 %
Stadsfiber (Räntabilitet totalt kapital)	3 – 5 %

- § 13 För koncernen som helhet innebär den ekonomiska styrningen en inriktning där soliditet ska vara minst 30 % och räntabilitet på totalt kapital i intervallet 5 - 8 %.
- § 14 Det åligger bolaget att löpande, i enlighet med av Stadshus anvisad process, bidra med analys om hur förutsättningar och förhållanden skiljer sig åt mellan branschnormer och de egna verksamheterna samt om hur verksamheterna utvecklas i relation till branschen.
- § 15 Bolaget ska, i nära samverkan med Stadens övriga bolag och förvaltningar, sträva efter en intern effektivitet där samordning och resursdelning är naturliga insatser för att uppnå synergier och effektivitet.

Bolaget som en del av Stadens organisation

- § 16 Bolaget utgör moderbolag i underkoncernen Göteborg Energi, och ska på en övergripande nivå leda och samordna arbetet inom underkoncernen.
- § 17 Bolaget ska i rollen som moderbolag följa de krav som gäller enligt Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning.

Frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt

- § 18 Ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska i god tid lämnas till kommunfullmäktige för ställningstagande. Bolagets styrelse ansvarar för att värdera om ett ärende är av principiell beskaffenhet eller ej. Om tveksamhet uppstår om frågan är av sådan beskaffenhet att kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas, ska Stadshus AB tillfrågas.
- § 19 Bolaget ansvarar för att ge Stadshus AB möjlighet att yttra sig i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- § 20 Exempel på frågor där kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas är (uppräknningen är inte uttömmande):
- a. Ändring av aktiekapitalet
  - b. Beslut om kapitaltillskott till bolag, som inte i särskild ordning delegerats till kommunstyrelsen eller Stadshus AB
  - c. Fusion eller likvidering av bolag
  - d. Förvärv, bildande eller avyttring av bolag oavsett värde
  - e. Förvärv eller avyttring av aktier eller andelar i delägda bolag, om kommunfullmäktiges godkännande är befogat med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art eller omständigheter i övrigt
  - f. Bildandet av stiftelse
  - g. Förvärv eller försäljning av fastighet av sådan omfattning att det påverkar bolagets långsiktiga ekonomi, oavsett om säljare/köpare är annat bolag i staden eller inte
  - h. Strategiska investeringar som innebär ny inriktning för bolaget eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde

- i. Beslut som väsentligt påverkar bolagets, koncernens eller stadens ekonomi eller medför annan risk (t.ex. större investeringar eller avyttringar av tillgångar).

Kapitel 3 – Generella bestämmelser

Innehållet i detta kapitel beskriver generella skyldigheter för Göteborgs Stads helägda bolag. Vad som gäller de delägda bolagen beslutas i samråd med övriga delägare.

- § 1 Ändring av bolagsordning beslutas av kommunfullmäktige.
- § 2 Bolaget ska varje år upprätta och anta en arbetsordning för styrelsens arbete jämte instruktion avseende arbetsfördelning mellan styrelsen och verkställande direktören samt instruktion avseende ekonomisk rapportering till styrelsen.
- § 3 Samtliga kallelser inklusive dagordningar, handlingar och protokoll i bolagets styrelse ska finnas tillgängliga på stadens hemsida. Kommunstyrelsen har rätt att ta del av Bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt granska Bolaget och dess verksamhet. Bolaget ska lämna kommunstyrelsen den information om verksamheten som begärs, om inte informationen omfattas av sekretess. Om informationen om verksamheten är sekretessbelagd måste alternativa sätt att överlämna informationen övervägas.
- § 4 Bolaget ansvarar för att rapportera väsentliga händelser i verksamheten till sitt moderbolag och kommunstyrelsen. Bolaget har alltid utöver den löpande rapporteringen ett ansvar att på eget initiativ informera om förändrade förutsättningar eller händelser som kan vara av betydelse för den kommunövergripande uppföljningen och styrningen av verksamheten.
- § 5 Bolaget är skyldigt att tidigt anmäla misstankar om allvarliga oegentligheter i bolagets verksamhet till stadsrevisionen
- § 6 Bolaget ska i sin verksamhet samverka med stadens övriga nämnder och bolag i syfte att främja det som är mest ändamålsenligt utifrån ett hela staden perspektiv, med beaktande av krav i kommunallagen och aktiebolagslagen samt annan lag och författning. Bolaget har ett ansvar för att samråda med, och aktivt söka samverka med, andra nämnder och styrelser när de egna besluten och det egna agerandet påverkar andra.
- § 7 Allmänhetens intresse av insyn i stadens bolag tillgodoses genom att offentlighetsprincipen omfattar bolaget.
- § 8 Kommunfullmäktigeledamot har rätt att närvara vid bolagsstämmor i direkt och indirekt helägda bolag samt har rätt att, inom ramen för den upplysningsplikt som åligger bolagsstyrelsen och verkställande direktören, ställa frågor.
- § 9 Som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt, och som grund för kommunstyrelsens beslut, ska bolagsstyrelsen och verkställande direktören i samband med årsrapportens upprättande redovisa och yttra sig om den verksamhet som bolaget har bedrivit under kalenderåret bedöms ha varit förenligt

med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna i enlighet med § 3 i bolagsordningen.

- § 10 Bolagsstyrelsen ska årligen utvärdera sitt eget styrelsearbete. Utvärderingen ska minst omfatta:
- om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter
  - om styrelsens arbetsformer fungerar
  - om styrelsen är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning.

Om bolagsstyrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska bolagsstyrelsen åtgärda dessa. Utvärderingen, dock ej innehållet, ska protokollföras samt skickas till bolagets moderbolag. Stadshus AB svarar för att samla in protokollen samt rapportera vidare till kommunstyrelsen.

- § 11 Bolagsstyrelsen ska varje år utvärdera verkställande direktörens insatser, endast styrelseledamöter och suppleanter närvarar vid utvärderingen.
- § 12 Tvister mellan direkt och indirekt helägda bolag samt mellan nämnd och bolagsstyrelse i helägt bolag avgörs enligt särskild ordning, vilken framgår av kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens beslutade delegation.

Personuppgifter

- § 13 Bolagsstyrelsen är personuppgiftsansvarig för de behandlingar av personuppgifter som sker i Bolagets verksamhet

Arbetsgivarfrågor

- § 14 Bolaget ska som arbetsgivare följa Göteborgs Stads arbetsgivarpolitiska inriktning samt utvecklingen inom området. Bolaget ska samråda med Stadshus AB inför viktigare beslut i arbetsgivarfrågor av principiell strategisk betydelse. Stadshus AB ska säkerställa att väsentlig information i arbetsgivarfrågor återförs till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Arbetstagarrepresentation i styrelsen

- § 15 Lagen om styrelserepresentation för de privatanställda gäller även av staden ägda bolag så länge dessa uppfyller kraven för lagens tillämpning. Lokal arbetstagarorganisation fattar beslut om inrättande av styrelserepresentation och bolagsstyrelsen ska skriftligen underrättas om sådant beslut.
- § 16 Varje bolagsstyrelse bör söka en överenskommelse med de lokala fackliga organisationerna som innebär att de fackliga organisationerna avstår från formella styrelseposter och istället ges möjlighet att närvara med yttranderätt och förslagsrätt vid sammanträden. Om lokal arbetstagarorganisation fattar beslut om inrättande av formell styrelserepresentation kan bolaget begära undantag från lagen hos Nämnden för Styrelserepresentationsfrågor.

Giltighet

- § 17 Detta ägardirektiv ska för att äga giltighet beslutas av kommunfullmäktige och därefter antas på bolagsstämman.

Bilaga 2

Tabell med förändringar Ägardirektiv Göteborg Energi AB

Text i nuvarande ägardirektiv	Förslag till ändring (kap. 2)	Kommentar
<p>Ägardirektivets roll</p> <p>Detta ägardirektiv utgör tillsammans med bolagsordningen, Riktlinjer och direktiv för stadens bolag, ägardirektiv för Göteborgs Stadshus AB, övriga av kommunfullmäktige beslutade policydokument och riktlinjer samt anvisningar från kommunstyrelsen och Stadshus AB grunden för stadens ägarstyrning av Göteborg Energi AB.</p>	<p>Utgår ur kapitel 2 - Specifikt ägardirektiv Göteborg Energi AB.</p>	<p>Omfattas av kapitel 1 – Inledande bestämmelser.</p>
<p>Kommunfullmäktiges mål</p> <p>Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads bolag och anger prioriterade mål som ska brytas ned och omsättas i praktisk handling av bolaget. Koncernen ska ha ett långsiktigt hållbart förhållningssätt och låta de tre perspektiven miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet sätta sin prägel på verksamheten</p>	<p>Utgår ur kapitel 2 - Specifikt ägardirektiv Göteborg Energi AB.</p>	<p>Omfattas av kapitel 1 – Inledande bestämmelser.</p>
<p>De kommunala befogenheterna</p> <p>Bolagens verksamhet ska bedrivas enligt kommunalrättsliga principer och de regelverk i övrigt som styr bolagets verksamhet och som mer i detalj regleras i bolagsordningen.</p>	<p>Utgår ur kapitel 2 - Specifikt ägardirektiv Göteborg Energi AB.</p>	<p>Omfattas av kapitel 3 – Generella bestämmelser.</p>

Text i nuvarande ägardirektiv	Förslag till ändring (kap. 2)	Kommentar
<p>Samverkan Bolaget ska i sin verksamhet samverka med stadens övriga nämnder och bolag i syfte att främja det som är mest ändamålsenligt utifrån ett hela staden perspektiv, med beaktande av krav i kommunallagen och aktiebolagslagen samt annan lag och författning. Bolaget har ett ansvar för att samråda med, och aktivt söka samverka med, andra nämnder och styrelser när de egna besluten och det egna agerandet påverkar andra.</p>	<p>Utgår ur kapitel 2 – Specifikt ägardirektiv Göteborg Energi AB</p>	<p>Omfattas av kap 1 § 5 och kap 3 § 6</p>
<p>Ekologiska och sociala förutsättningar Bolaget ska ha ett långsiktigt hållbart förhållningssätt och låta ett helhetstänkande som beaktar såväl ekologiska som sociala aspekter vara vägledande vid fullgörandet av sitt uppdrag</p>	<p>Utgår ur kapitel 2 – Specifikt ägardirektiv Göteborg Energi AB</p>	<p>Omfattas av kapitel 1 – Inledande bestämmelser.</p>
<p>Övrigt Före beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, ska bolaget i god tid inhämta kommunfullmäktiges ställningstagande.</p>	<p>Frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt Text har kompletterats med exempel på situationer där kommunfullmäktiges ställningstagande ska inhämtas, bolagets ansvar att värdera om ett ärende är av principiell beskaffenhet eller ej samt bolagets ansvar att ge Stadshus AB möjlighet att yttra sig i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.</p>	

Text i nuvarande ägardirektiv	Förslag till ändring (kap. 2)	Kommentar
<p>Ekonomiska förutsättningar Bolaget ska säkerställa en stabil ekonomisk utveckling och skapa ett ekonomiskt utrymme som möjliggör ett långsiktigt och hållbart agerande. Bolaget ska fastställa lämpliga finansiella nyckeltal för bolaget totalt och för de olika verksamhetsdelarna så att verksamhetens utveckling kan följas och värderas.</p>	<p>Tillägg i förslag till specifikt Göteborg Energi AB avsnitt Ekonomi & effektivitet, kap 2.</p> <p>12 § Ägaren har som långsiktigt finansiellt/ekonomiskt krav på koncernen Göteborg Energi att verksamhetens delar ger en avkastning som står i paritet med andra jämförbara verksamheter. För koncernen Göteborg Energis verksamheter innebär detta följande:</p> <p>Moderbolag: Fjärrvärme (Rt) 8-10 % Kyla (Rt) 8-10 %</p> <p>Dotterbolag: Elnät (Rt) 9-12 % Gasnät (Rt) 8-10 % Elhandel (Nettomarginal) ≥ 2 % Stadsfiber (Rt) 3-5 %</p> <p>13 § För koncernen som helhet innebär den ekonomiska styrningen en inriktning där soliditeten ska vara minst 30 % och räntabilitet på totalt kapital i intervallet 5 - 8 %.</p> <p>14 § Det åligger bolaget att löpande, i enlighet med av Stadshus anvisad process, bidra med analys om hur förutsättningar och förhållanden skiljer sig åt mellan branschnormer och de egna verksamheterna samt om hur verksamheterna utvecklas i relation till branschen.</p> <p>15 § Bolaget ska, i nära samverkan med Stadens bolag och förvaltningar, sträva efter en intern effektivitet där samordning och resursdelning är naturliga insatser för att uppnå synergier och effektivitet.</p>	<p>Enligt uppdrag i KF:s Budget 2020.</p>